

KOMMENTTI

Kommentin jättäjä:
Suomen luonnonsuojeluliitto Pori ry
Otavankatu 5, 28100 PORI
sllporiry@gmail.com

10.10.2023

Asia: L&T Teollisuuspalvelut Oy:n Kipsikorven jätteenkäsittelykeskuksen laajennushanke; YVA-selvitys

Korostamme, että Suomen ilmastolakiin on kirjattu hiilivähennystavoite, joita noudattamalla saavutetaan maassamme hiilineutraalius vuoteen 2035 mennessä. On tärkeää, että jokainen uusi satakuntalainen hanke pikemminkin edistää kuin ehkäisee tavoitteen toteutumista. YVA -selvityksen perusteella voidaan havaita että Kipsikorven jätteenkäsittelylaitoksen laajennushankkeen vaihtoehdot VE1 (kokonaismäärä enimmillään 150 000 t / a, josta loppusijoituksen osuus 60 000 t) ja VE2 (enimmillään 300 000 t / a, josta loppusijoituksen osuus 120 000 t) toteutuessaan johtaisivat laitoksen **hiilijalanjäljen kasvamiseen jopa 10% vuositasolla** nykytilaan verrattuna.

Maapallon luonnon ja ilmaston tila on vakava. Vuonna 2023 pelkästään Euroopassa on Kreikan ennätyshelteiden lietsomissa maastopaloissa menetetty noin 161 008 hehtaaria metsä- ja maapinta-alaa ja ilmakehään on vapautunut 7,93 miljoonaa tonnia hiilidioksidia. On vain ajan kysymys, kuinka kauan Suomessa (ja Porin seudulla) vältytään poikkeuksellisten lämpötilojen tms. aiheuttamilta metsäpaloilta. Jätteenkäsittelytoiminnot lisäävät osaltaan riskiä, koska jäteaines saattaa syttyä palamaan spontaanisti. On myös varottava yritystoimintaa, joka entisestään pahentaa ilmaston lämpenemistä ja aiheuttaa tuhoja rajojemme ulkopuolella.

YVA-selvityksessä laajentumishankkeen perusteita esitellään seuraavasti

"Hankkeen tavoitteena on materiaalien hyötykäytön edistäminen Satakunnassa hyödyntäen erityisesti Peittoon kierrätyspuiston tarjoamia mahdollisuuksia. Erilaisten käytännön kokeilujen ja pilotointien kautta on tarkoitus paitsi vähentää jätettä myös luoda uusia liiketoimintamahdollisuuksia. Hankkeen aikana kartoitetaan Satakunnan alueen hyödyntämättömiä teollisuuden ja rakentamisen sivuvirtoja, etsitään niille hyötykäyttökohteita ja viedään aiemmin tunnistettuja kehittämisaihoita ja symbioosipotentiaaleja askel eteenpäin. Painopiste on erityisesti kokeiluissa ja demonstraatioissa, joita voidaan toteuttaa Peittoossa tai joissa voidaan hyödyntää Peittoon aluetta materiaalien varastointiin tai käsittelyyn. (Prizztech, 2021)"

Vastaavasti suunnitelmissa VE1 ja VE2 kaavaillaan Peittoon teollisuuspuiston alueella, jossa jo nyt toimii useita kierrätysalan yrityksiä, peräti **26 ha:n laajuisen metsäalueen** kaatamista erilaisia kenttä- ja uudisrakenteita varten.

Alueella elää lukuisia uhanalaisia lintulajeja ((haarapääsky, räystäspääsky, pensastasku, hömötiainen, töyhtötiainen, viherpeippo ja pajusirkku), joiden elinympäristölle hankkeen vaikutukset on arvioitu suuriksi. Monille lintu- ja muille eläinlajeille sekä kasveille kodin, turvapaikan sekä ruokailuympäristön tarjoavan jo verrattain varttuneen (40 – 80 vuotta) metsän hävittämisen lisäksi lisärakentaminen asfaltoimisineen merkitsisi myös hiiltäsitovan kasvustoisen **pintamaan** kuorimista. Pintamaa on sekin rajallinen ja yhä hupeneva luonnonvara.

Hyötykäytön oikeansuuntainen edistämistavoite ei mielestämme vaadi tällaisia metsäluonnon haitallisia hakkuita vaan yrityksen nykyisten toimitilojen (ja intellektuaalisen pääoman) tehokkaampaa ja innovatiivisempaa käyttöä. Jätteidenkäsittelytoiminta sekä muu teollisuus tulee joka tapauksessa sijoittaa jo valmiiksi rakennetuille maa-alueille. Rakentamattomia maa-aloja tulee

vaalia jotta luontokato saadaan pysäytettyä. Satakuntalaisen teollisuuden ei saa antaa pahentaa ilmaston tilaa hiilinielua poistamalla.

Peittoon teollisuuspuisto altistuu jatkossa väistämättä toimintaympäristön riskitekijöiden kasvulle (ilmastonmuutoksesta aiheutuvat helteet, rajumyrskyt, tulvat...). Mitkä ovat seuraukset jos jokin näistä ilmiöistä aiheuttaa poikkeustilanteen alueella jossa varastoidaan vaarallista jätettä? Voimakkaiden sateiden yllättävistä vaikutuksista maaperään, tiestöön ja rakennuksiin on jo esimerkkejä läheltä kuluvan syksyn osalta, Keski-Ruotsista ja Norjasta. Vetäytyvä tulvavesi voi aiheuttaa maansortumia.

"Mahdollisissa onnettomuus- ja poikkeustilanteissa haitta-aineita voi päästä imeytymään maaperään ja edelleen pohjaveteen, mikäli kenttä- tai loppusijoitusalueiden pohjarakenteet ovat vaurioituneet. Rakenteiden toimintaa ja kuntoa tarkkaillaan jatkuvasti toiminnan aikana, ja mahdolliset korjaustoimenpiteet suoritetaan välittömästi. Toiminnan aikana vaikutuksia pohjaveteen seurataan alueelle asennetuista pohjaveden havaintoputkista säännöllisesti. Kipsikorven alueelta ei ole hydraulista yhteyttä luokitelluille pohjavesialueille."

Selvityksen mukaan jo tavanomaisissa olosuhteissa

"Loppusijoitusalueiden riskit liittyvät sortumiin, rakenteiden painumiseen ja jätetätön epätasaiseen painumiseen." (s. 63)

Pohjavesien suojelun osalta YVA-selvitys osoittaa, että pohjavesien tarkkailussa Kipsikorven keskuksen toiminta on jo nykylaajuudessaan käsittely- ja läjitysalueiden alapuolisissa pohjavesiputkissa P1, P3b, P6, P9, P10, P11, P12 ja P13 kuormittavaa:

"Kuormittuminen näkyy lähinnä veden kohonneena tai kohoavana sähkönjohtavuutena sekä sulfaatti- ja/tai kloridipitoisuutena. Sulfaattipitoisuus on kohonnut myös Vesijärven kosteikossa sijaitsevassa pohjavesiputkessa P15, jonka on ajateltu sijaitsevan läjitysalueiden vaikutuksen yläpuolella." (s. 103)

Toiminnan laajentaminen todennäköisesti heikentäisi pohjavesiesiintymien laatua edelleen.

Arvioitua korkeampien sulfaattimäärien ohjautuminen mereen on jo osoittautunut Kipsikorven toiminnan ongelmaksi.

"Vuonna 2022 sulfaattia ajautui Strömsuntinajan kautta mereen virtaamamittarin keskimääräisten kuukausivirtaamien ja kuukausittaisten vedenlaatutulosten mukaan laskettuna noin 162 t (v. 2021 219 t). Määrä on suurempi kuin L&T Teollisuuspalvelut Oy:n Kipsikorven kaatopaikan arvioitu sulfaattikuormitus (90–94 t/a, n=12) tai koko teollisuuskaatopaikka-alueelta tuleva vuosikuormitus (103 t/a). Vuonna 2022 sulfaattikuormitus mereen oli 4-kertainen täysin luonnontilaiseen valumaalueeseen verrattuna." (s. 134)

Huomattava osa Peittoossa raivattavaksi suunnitellusta pinta-alasta (19, 1 ha) on varattu *vaarallisen jätteen* loppusijoitukseen. Toteamme tästä että jätteiden loppusijoituspaikka on ajatuksena vanhanaikainen. Voidaan kysyä, mihin näin suurta loppusijoitusaluetta oikeastaan tarvitaan jos laajennustarvetta perustellaan *kiertotalouden kehittämisellä*. Kiertotaloudessa jäte muuntuu uudelleen raaka-aineeksi. Jätteenkäsittelykapasiteetin kasvattamisen sijaan tarvitaan urauurtavia toimia, jotka minivoivat syntyvän jätteen (tuotannon ja kulutuksen) määrää.

Esitettyjen näkökohtien perusteella kannatamme VE0:n toteutumista (toiminta jatkuu nykyisessä laajuudessaan).

Anne Salo
hallituksen puheenjohtaja

Satu A. Salmela
hallituksen sihteeri

Sini Vuorialho
hallituksen jäsen

Suomen luonnonsuojeluliitto Pori ry